

Evaluarea situației curente privind dezvoltarea SSN

29 octombrie 2021

Evaluarea Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național 2016-2020

Principalele realizări

- Fortificarea cadrului legal și instituțional
 - elaborarea noii Legi privind statistica oficială
 - reorganizarea Biroului Național de Statistică
 - activizarea Consiliului National al SNS cu începere din 2019
- Alinierea la standardele internaționale
 - estimarea populației cu reședință obișnuită și a migrației
 - alinierea indicatorilor statisticii macroeconomice la indicatorii EUROSTAT/ONU
- Asigurarea accesului la date statistice oficiale
 - Îmbunătățirea percepției utilizatorilor privind accesul la datele statistice
 - Transparența și accesibilitatea datelor pe paginile web ale BNS și BNM.

Principalele carențe

- BNS, în calitate sa de autoritate centrală de statistică, încă nu a reușit să-și definească un rol pe potrivă pentru a asigura funcționarea integrată și coordonată a SSN.
- Majoritatea a producătorilor de date statistice continuă să prezinte informațiile într-un mod fragmentar și nu oferă metadate.
- Statistica în continuare nu se bucură de un nivel suficient de înalt de vizibilitate și apreciere în sfera guvernamentală (ex: finanțare redusă)
- Infrastructura TIC și capacitatea de a asimila inovații – reduse.
- SSN continuă să se confrunte cu un deficit acut de resurse și competențe umane.
- Producători de date nu evaluează în mod regulat nivelul de satisfacție a utilizatorilor.
- Nivelul de cultură statistică a rămas redus.

Principalele lecții învățate

- Strategia s-a dovedit a fi un instrument util pentru planificarea activităților de fortificare a BNS și SSN (s-a reușit relativ multe în pofida resurselor limitate).
- Strategia a supraevaluat autonomia BNS în stabilirea politicii de cadre.
- Ipoteza că alte instituții publice vizate de Strategie vor acorda suportul necondiționat pentru dezvoltarea sistemului statistic a fost exagerată.
- Prea multe speranțe privind dezvoltarea organizațională a BNS au fost legate de un număr mic de proiecte de asistență externă finanțate dintr-o singură sursă.
- În cadrul Strategiei, BNS s-a angajat în prea multe priorități care concurează pentru o resursă limitată - timpul conducerii și angajaților BNS.
- Strategia a cerut prea multe de la BNS în privința coordonării eficiente a sistemului statistic național, în situația în care BNS încă nu era suficient de consolidată instituțional.
- Strategia nu a acordat suficientă atenție comunicării cu publicul.

Evaluarea SSN

Independența profesională

Situația curentă

- LSO recunoaște principiul independenței profesionale
- Spre deosebire de alte țări, BNS are o poziție înaltă în ierarhia guvernamentală
- Conducătorii BNS sunt numiți pe baza unor criterii de relevanță profesională
- Totuși independența efectivă este sub nivelul celei declarate

Cauzele vulnerabilităților

- Legislația vagă: stabilitatea în funcție, responsabilitatea exclusivă a conducerii BNS
- Necesitatea de coordonare a PLS cu alte autorități.
- Vizibilitatea și prestigiul public redus al BNS

Acțiuni necesare

- Îmbunătățirea comunicării strategice la nivelul BNS
- Pachet cuprinzător de amendamente legislative

Resursele umane

Situația curentă

- Fluctuația relativ mare și tendință clară de creștere a vârstei medii a personalului
- Presiune înaltă pe personalul aparatului central, surmenaj și epuizare profesională
- Scăderea numărului de studenți la specialități statistice și adiacente
- Timp insuficient pentru instruire, lipsa unui program de instruire organizată

Cauzele vulnerabilităților

- Nivelul jos al salariului, atât pentru statisticieni, cât și pentru alți specialiști BNS
- Procese interne suboptimale, cronofage.
- Creșterea și diversificarea continuă a solicitărilor de date statistice

Acțiuni necesare

- Eforturi pentru promovarea specialităților statistice și altor relevante în rândul tinerilor
- Angajament pe termen lung pentru creșterea gradului de pregătire profesională
- Creșterea nivelului de salarizare până la nivelul unor instituții-„concurente”.

Coordonarea SSN

Situația curentă

- Presiune relativ moderată, sistemul fiind încă amorf și limitat ca dimensiuni.
- Presiunea va crește odată cu identificarea și recunoașterea altor producători de statistici oficiale și ar putea pune provocări noi pentru BNS

Cauzele vulnerabilităților

- Capacitățile interne limitate ale BNS pentru coordonarea strategică a SSN.
- Diversitatea sistemelor, proceselor și metodologiilor utilizate de potențialii APSO

Acțiuni necesare

- Dezvoltarea preemtivă a capacităților interne de coordonare strategică
- Asumarea unei creșteri graduale a numărului de APSO
- Asigurarea uniformizării, inclusiv prin prevederi regulatorii, a sistemelor și metodologiilor utilizate de alți producători pe baza standardelor definite sau adoptate de BNS

Mandat pentru colectarea datelor

Situația curentă

- LSO definește în mod explicit mandatul BNS privind colectarea datelor și obligația deținătorilor de date de le a prezenta în mod gratuit
- Vulnerabilități majore în a pune în aplicare prevederile legale

Cauzele vulnerabilităților

- Invocarea legislației aferente protecției datelor cu caracter personal
- Insuficiența specialiștilor în subdiviziunile de deservire a sistemului statistic.

Acțiuni necesare

- Modificare cadru normativ pentru operaționalizarea tuturor prevederilor LSO
- Promovarea bunelor practici de cooperare inter-instituțională
- Fortificarea capacității instituționale ale BNS în domeniul juridic
- Aprobarea HG cu privire la aprobarea Conceptului SI „Statistici demografice și sociale”. Ulterior, adoptarea conceptul SI Integrat al BNS

Adecvarea resurselor financiare

Situația curentă

- Resursele din buget finanțează activitățile de bază (85% cheltuieli salarii). Lipsa acoperiri financiare pentru activități noi.
- Parteneri de dezvoltare ce susțin constant BNS. Un cadru mai predictibil necesar.

Cauzele vulnerabilităților

- Finanțarea corespunzătoare a SSN nu s-a regăsit de regulă o prioritate pentru decidenți,
- Capacitatea de negociere limitată pentru creșterea finanțării
- Absența sistem de înregistrare al timpului pentru calcularea costurilor produselor statistice

Acțiuni necesare

- Acțiuni BNS de creștere a nivelului de priorizare a statisticii de către Guvern – date în timp util pentru decidenți, creșterea prestigiului și credibilității autorității statistice;
- Sistem de înregistrare a timpului cu evaluare costuri per produs
- Mai multă flexibilitate bugetară în gestionarea resurselor pentru serviciile contra plată
- Consiliu sectorial în domeniul asistenței externe focusat pe statistică cu BNS coordonator

Confidențialitatea datelor

Situația curentă

- Legea interzice strict dezvăluirea informațiilor care permit identificarea respondenților..
- BNS posedă proceduri și sisteme care să asigure și la modul practic confidențialitatea.
- Au fost aduse îmbunătățiri procedurilor de Control Statistic al Divulgării (CSD)

Cauzele vulnerabilităților

- Lipsa politicii generale privind confidențialitatea cu instrucțiunile de rigoare și publică,
- Lipsa unui mecanism coerent de accesare a micro-datelor pentru cercetători
- Sancțiunile pentru încălcare intenționată a confidențialității statistice nu sunt specificate

Acțiuni necesare

- Proceduri adecvate de protecție a datelor, pentru facilitarea schimbului de date și utilizării acestora în scopuri statistice:
- Facilitarea accesului cercetătorilor la micro-date statistice în scopuri de cercetare
- Politică de confidențialitate și instrucțiunile aferente pentru ca personalul să o implementeze
- Efectuarea periodică a unui audit privind integritatea bazelor de date.

Imparțialitate și obiectivitate

Situația curentă

- LSO oferă pârghii BNS de a genera statistici pe criterii obiective și din considerente statistice.
- Calendarul de diseminare respectat și cu acces egal. Din 2020 comunicatele îmbunătățite.
- Percepția publică pozitivă privind accesul la comunicate și banca de date statistice

Cauzele vulnerabilităților

- Lipsa unui mecanism eficient și operativ de raportare a erorilor depistate de către utilizatori.,
- Reacția publică rară a BNS în combaterea datelor false și manipulatorii ce au ca sursă BNS
- Seriile fragmentate de timp urmare a revizuirilor metodologice.

Acțiuni necesare

- Îmbunătățirea politicii de corectare a erorilor prin instituirea unui mecanism automat pe site:
- Politică de revizuire a datelor în cazul schimbării metodologiei, recalculării seriilor dinamice pe un șir de ani din cauza schimbării clasificatoarelor, metodologiilor, noțiunilor, etc
- Consolidarea politicii de comunicare prin prezența mai activă a BNS în spațiul public.

Sarcina de raportare asupra respondenților

Situația curentă

- În mare parte gama și detaliile cererilor statistice sunt limitate la ceea ce este absolut necesar – optimizare termene și rapoarte, digitizare chestionare, cercetări prin eșantionare

Cauzele vulnerabilităților

- Lipsa unei metodologii pentru măsurarea sarcinii în mod regulat și stabilirea obiectivelor,
- Dublări de date – statistici naționale vs Compendiul european al statisticilor
- Subutilizarea potențialului datelor administrative de a substitui diverse cercetări statistice

Acțiuni necesare

- Instrumente pentru extragerea automată a datelor statistice din rapoartele companiilor:
- Angajament privind reducerea sarcinii de răspuns asupra mediului de afaceri
- Oferirea unei autonomii mai mari pentru BNS în gestionarea propriilor rapoarte
- Utilizarea sporită a datelor administrative în scopuri statistice. Explorare date private.
- Platformă de dialog cu structurile APC în vederea asigurării unei convergențe a indicatorilor statistici colectați de BNS în corespundere deplină cu Compendiul statisticilor europene

Infrastructura TI

Situația curentă

- Infrastructura IT a BNS a devenit depășită și are nevoie de o actualizare.
- BNS a început dezvoltarea unui Sistem Informațional Automatizat Integrat (IAIS)

Cauzele vulnerabilităților

- Insuficiența finanțării.
- Incapacitatea de a atrage și reține personal IT din cauza salariilor necompetitive.

Acțiuni necesare

- Elaborarea unui document de planificare IT pentru a prioritiza investițiile în hardware și software;
- Identificarea finanțării pentru finalizarea proiectului de modernizare a Sistemului Informațional Automatizat Integrat (IAIS);
- Identificarea finanțării pentru creșterea numărului de personal calificat în Departamentul IT;
- Participarea la proiecte internaționale privind implementarea standardelor internaționale de modernizare a sistemului statistic;
- Stabilirea programelor de cooperare cu universitățile pentru a atrage studenți cu profil IT relevant.
- Oferirea de instruirii pentru consolidarea capacităților în standardele de modernizare și utilizarea surselor de date alternative și a tehnicilor de „Machine learning”.

Proceduri statistice

Situația curentă

- În general, situația în managementul procedurilor statistice este pozitivă și urmează liniile directoare ale Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale (FPOS) ale ONU.
- Nicio politică pentru gestionarea revizuirilor datelor nu a fost încă elaborată și aprobată.

Cauzele vulnerabilităților

- BNS nu are autoritatea necesară pentru a obține accesul la datele administrative de la alte agenții.

Acțiuni necesare

- Ajustarea cadrului regulator privind datele cu caracter personal pentru a permite accesul BNS la sursele de date administrative.
- Creșterea culturii cooperării interinstituționale prin memorandumuri de înțelegere și alte documente.
- Colaborarea cu furnizorii de date pentru a îmbunătăți conținutul statistic al datelor administrative (definiții, clasificări, calitatea datelor.)
- Cercetarea și testarea utilizării noilor surse de date (Big Data) și metode de procesare
- Continuarea standardizării procedurilor statistice
- Utilizarea CAPI, CAWI, CATI și GIS pentru colectarea datelor.

Cost-eficiență

Situația curentă

- Adoptarea inovațiilor (noi surse de date, standarde de modernizare, partajare de software) este necesară pentru îmbunătățirea eficienței costurilor.
- În prezent, nu există un sistem de măsurare a timpului care să permită BNS să monitorizeze utilizarea resurselor și să calculeze costul producerii produselor statistice.
- Managerii din BNS nu au autonomia de a reloca personalul acolo unde ar putea fi mai util dislocați din cauza restricțiilor legale.

Cauzele vulnerabilităților

- Infrastructura IT învechită.
- Capacități limitate de a adopta inovații
- Bariere legale care împiedică relocarea personalului.

Acțiuni necesare

- Modernizarea infrastructurii IT care acoperă echipamente noi de stocare a datelor, infrastructură de rețea și stații de lucru conform unui plan prioritizat.
- Implementarea unui sistem de măsurare a timpului bazat pe procese și subproces GSBPM.
- Modificarea legislației pentru a facilita reguli mai flexibile privind relocarea personalului în cadrul BNS.

Calitatea datelor

Situația curentă

- Sistemul de management al calității este definit și implementat;
- În cadrul BNS managementul calității se realizează, mai degrabă, într-un cadru sistemic care încă nu este bine încheiat;
- Majoritatea producătorilor de date nu au inițiat procese de implementare a sistemului de calitate aferent producerii și diseminării datelor.

Cauzele vulnerabilităților

- Disponibilității limitate de personal;
- Experiență redusă în domeniul managementului calității.

Acțiuni necesare

- Implementarea unui sistem general de management al calității într-un cadru sistematic (o atenție sporită trebuie acordată realizării auditului intern de calitate și stabilirii unui mecanism regulat de monitorizare și raportare a calității);
- Alți producători de statistici oficiale trebuie să înceapă implementarea managementului calității
- BNS trebuie să dețină un rol central în acest proces și să acorde asistență și ghidaj metodologic altor producători de date.

Metodologii statistice solide

Situația curentă

- BNS, dar și alți producători de statistici, cum ar fi BNM, au o politică clară de adoptare a standardelor și metodologiilor internaționale în elaborarea statisticilor oficiale;
- Au fost implementate clasificări și metodologii noi care sunt racordate la clasificările și metodologiile internaționale;
- În cazul altor producători de date statistice este dificil de făcut anumite constatări privind robustețea metodologiilor utilizate.

Vulnerabilități

- Devine din ce în ce mai dificil de angajat persoane ce au abilități bune fie în statistică, fie în domenii conexe (matematică, sociologie, economie);
- Efortul suplimentar asupra BNS determinat de solicitările din partea autorităților publice a unor cercetări ce nu au analogii în alte state.

Acțiuni necesare

- E nevoie de realizat evaluări ale calității metodologiilor statistice aplicate de toți producătorii de date;
- Consolidarea colaborării dintre producătorii de date statistice și reprezentanții mediului academic;
- Cercetarea în domeniul statistic ar trebui să devină o prioritate în programele de cercetare-dezvoltare finanțate de stat.

Relevanța datelor statistice

Situația curentă

- BNS utilizează diverse instrumente prin care consultă utilizatorii;
- Principala realizare - crearea Consiliului Național pentru Statistică;
- BNS utilizează mai multe și alte modalități a afla necesitățile utilizatorilor: rubrică specială pe site sau anchete privind satisfacția utilizatorilor;
- Absența unei abordări sistemice în consultarea utilizatorilor.

Vulnerabilități

- Disponibilității limitate de personal;
- Experiență redusă în domeniu.

Acțiuni necesare

- Analizarea oportunității restructurării Consiliului Național pentru Statistică;
- Stabilirea unor procese clare de consultare regulată a utilizatorilor.

Accesibilitatea datelor statistice

Situația curentă

- Statisticile oficiale oferite de BNS și BNM sunt disponibile și accesibile publicului;
- BNS și BNM utilizează site-urile sale pentru a prezenta statisticile oficiale;
- Datele statistice prezentate sunt însoțite de metadate sau de explicații metodologice;
- Marea problemă - absența seriilor cronologice lungi (schimbarea metodologiilor a cauzat ruperea seriilor cronologice).

Vulnerabilități

- O mare parte din utilizatori are un nivel scăzut al culturii statistice.

Acțiuni necesare

- E necesar de reconciliat seriile statistice calculate după metode diferite pentru a obține șiruri cronologice lungi;
- E nevoie de stimulat utilizarea efectivă a statisticilor oficiale în rândul factorilor de decizie;
- Sporirea cooperării dintre producători de date statistice și mediul academic, organizațiile neguvernamentale, instituțiile educaționale pentru a identifica mecanisme prin care poate fi îmbunătățit nivelul culturii statistice.

Vă mulțumim pentru atenție!